

עין משפט
נר מצווה

נח א מוי פ"ג מהל' סוטה הלכה טו סגמ עשין ט"ו:

»»»

תורה אור השלם

1. ויאמר יי אלהים אל הקהן כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על גזנך תלך ועקר האכל כל ימי חייך: בראשית יד יד

2. והשיב הבחן את האשה בשבעת האלה ויאמר הבחן לאשה יתיי אורחך לאלה ולשבעה בתוך עמך ברת יי את ירכך נפלת ואת בטנך צברה: במדבר ה כא

3. והשקה את התיים והייתה אם נטמאה ותמעל מעל באישה ובאו בה התיים הנקראים לקמים וצבחה בטנה ונפלה ירכה והייתה האשה לאלה בקרב עמה: במדבר ה כז

4. ובאו התיים המאירים האלה במעיך לצבות בטן ולנפל ירך ואמרה האשה אמן אמן: במדבר ה כב

5. ויאחזרה פלשתים ויקרו את עיני וירידו אותן עתה ויאסירוהו בנחשתים ויהי טוחן בבית האסורים: שופטים טו כא

6. ויסבו עשרה נגרים נשאי כלי יואב ובנו את אבשלים ויאמרו:

7. שמואל ב יח טו ויעש אבשלים כדבר הזה לכל ישראל אשר יבאו למשפט אל המלך ויגנב אבשלים את לב אנשי ישראל:

8. ויאמר יואב לא בן אחיהה שבעת ימים והעם לא נסע עד האסק מרים: במדבר יב טו

9. ויעל יוסף לקבר את אביו ויעלו אהו כל עבדי פריעה וקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים: בראשית נו

10. וחק משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר ויקד יקד אלהים אתכם והעליכם את עצמותי מקד אתכם: שמות יג ט

11. ויקבר אהו בני בארץ מואב מול בית פנחס ולא ידע איש את קברו עד היום הזה: דברים לד ו

12. אז יבקע כהתר אורך וארכתה מורה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד יי יאספת: ישעיהו נח ח

13. ויאמר לו אביו ואמו האין בגנות אחיך ובכל עמי אשה כי אהב חולך לקחת אשה מפלשתים והערים אימה שמעו אל אביו אותה קח לי כי היא קשרה בעיני: שופטים ג ד

14. ואביו ואמו לא ידעו כי מי היא פי תאנה הוא מבקש מפלשתים ובעת ההיא פלשתים זבולת בישראל: שופטים יד ט

15. ויהי שמעו עתה ותיאן אשה זונה ונבא אליה: שופטים טו א

16. ויהי שמעון התמנה ותיאן אשה בתמנה ומבנות פלשתים: שופטים יד א

17. ויהי אחרי כן ויאבה אשה בגול שרק ושמה

מ:

המקנא פרק ראשון סוטה

נחש הקדמוני. נתן עיניו צהוב וצא עליה והיינו דכתיב (בדלשית א) הנחש השיאני לשון תשמיש ונשואין הוא: **נעלו הימנו**. קומה זקופה: **יהא מנך**. שלךך עשאו ערום מכל: **אני אמרתי** **יהיך צקומה זקופה**. מקללתו אתה למד. וכן כל אלה אתה למד מקללתן: **קין**. נתן עיניו במאומה ימירה שנולדה עס הכל ששמי תאומות נולדו עמו^(א) והיינו דכתיב (בדלשית ד) את אחיו את הכל שני אחים שני ריבויים: **קרת**. על הכהונה ונבלע: **נעלם**. בזממונו של בלק לקלל את ישראל ונהרג צמדיו שהלך לטולו שכר עשרים

וכן מצינו ^(ב) בנחש הקדמוני שנתן עיניו במה שאינו ראוי לו מה שביקש לא נתנו לו ומה שבירדו נטלוהו ממנו אמר הקב"ה אני אמרתי יהא מלך על כל בהמה וחיה ועכשיו י' ארור הוא מכל הבהמה ומכל חית השדה אני אמרתי יהלך בקומה זקופה עכשיו על גחונו ילך אני אמרתי יהא מאכלו מאכל אדם עכשיו עפר יאכל הוא אמר אהרוג את אדם ואשא את חוה עכשיו איבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה וכן מצינו בקין וקרח ובלעם ודואג ואחיותפל וגחזי ואבשלום ואדונייהו ועוזייהו והמן שנתנו עיניהם במה שאינו ראוי להם מה שביקשו לא ניתן להם ומה שבירדם נטלוהו מהם: בירך החחילה בעבירה וכו': מנא ה"מ אילימא משום דכתיב² בבת ה' את יריכך ונפלת ואת במנך צבה והכתיב³ וצבתה בטנה ונפלה ירכה אמר אב"י כי לייט לייט החחילה ירך והדר בטן לייט אומיא כי ברקי כי אורחיהו ברקי בטן ברישא והדר ירך בקללה נמי כתיב⁴ לצבות בטן ולנפיל ירך⁵ ההוא דמודע לה כהן דבטן ברישא והדר ירך שלא להוציא לעו על מים המרים: **במתני'** שמשוון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו פלשתים את עיניו שנאמר ⁵ ויאחזרהו פלשתים וינקרו את עיניו אבשלום נתגאה בשערו לפיכך נתלה בשערו ולפי שבא על עשר פלגשי אביו לפיכך נתנו בו עשר לונבויות שנאמר ⁶ ויסבו עשרה ^(ב) אנשים נושאי כלי יואב ולפי שגנב ג'^א גנבות לב אביו ולב כ"ד ולב ישראל ^(ג) שנאמר⁷ ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל לפיכך נתקעו בו ג'^א שבטים שנאמר ⁸ ויקח ^(ג) שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום וכן ⁹ לענין הטובה מרים המתינה למשה במדבר שנאמר ¹⁰ והעם לא נסע עד האסף מרים יוסף וכה לקבור את אביו ואין באחיו גדול ממנו שנאמר ¹¹ ויעל יוסף לקבור את אביו ויעל עמו גם רכב גם פרישים מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה משה וכה בעצמות יוסף ואין בישראל גדול ממנו שנאמר ¹² ויקח משה את עצמות יוסף עמו מי גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא המקום שנאמר ¹³ ויקבור אותו בניא לא על משה בלבד אמרו אלא על כל הצדיקים שנאמר ¹⁴ והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך: **גמ'** ת"ר שמשוון בעיניו מרד שנאמר ¹⁵ ויאמר שמשוון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני לפיכך נקרו פלשתים את עיניו שנאמר ⁵ ויאחזרהו פלשתים וינקרו את עיניו איני והכתיב ¹⁶ ואביו ואמו לא ידעו כי מה' הוא כי אול מיהא בתר ^(א) ישרותיה אול תניא ^(ב) רבי אומר תחילת קלקולו בעוה לפיכך לקה בעוה ^(ג) תחילת קלקולו בעוה דכתיב ¹⁷ ויילך שמשוון עזתה וירא שם אשה זונה וגו' לפיכך לקה בעוה דכתיב⁵ ויורידו אותו עזתה והכתיב¹⁸ וירד שמשוון תמנתה תחלת קלקולו מיהא בעוה היה ¹⁹ ויהי אחרי כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה דלילה תניא רבי אומר אילמלא ^(א) (לא) נקרא שמה דלילה ראויה היתה שתקרא דלילה דילדלה את כחו דילדלה את לבו דילדלה את מעשיו דילדלה את כחו דכתיב²⁰ ויסר כחו מעליו דילדלה את לבו דכתיב²¹ ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו דילדלה את מעשיו דאיסתלק שכינה מיניה דכתיב²² והוא לא ידע כי ה' סר מעליו ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו מנא ידעה א"ר חנין א"ר ניכרין דברי אמת אב"י אמר ידעה בו באותו צדיק דלא מפיק שם קאמר ²⁴ ויהי כי הציקה לו בדבריה כל הימים ותאלצהו מאי ותאלצהו אמר רבי יצחק דבי רבי אמי בשעת גמר ביאה נשמטה מתחתיו ²⁵ ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא מאי כל טמא ותו עד השתא דברים טמאים קאכלה א"ר יצחק דבי רבי אמי דברים האסורים בניזר ²⁶ ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי א"ר יצחק דבי רבי אמי הוא איוה חגינא חלתה נבואתו של יעקב אבינו דכתיב ²⁸ יהי דן נחש עלי דרך לפעמו במחנה דן א"ר יצחק דבי רבי אמי מלמד שהיתה שכינה מקשקשת לפניו כווג כתיב הכא לפעמו במחנה דן וכתיב התם ²⁹ פעמון ורימון בין צרעה ובין אשתאול אמר ר' אסי צרעה ואשתאול שני הרים גדולים היו ועקרון שמשוון ושחנן זה בזה ³⁰ והוא יחל להושיע את ישראל אמר רבי חמא ברבי חגינא הוחל

האלה ואין פורענות לא עשו כסדר **מתני'** שמשוון הלך אחר עיניו כדילף לקמן: **על עשר פלגשי אביו**. דכתיב בצפר שמואל (ב טו) ויעזוב עשר נשים פלגשים לשמור הנית: ונזביות. חנימות: **לז אצו ולז צ"ה**. דכתיב (סע) אלכה נח ואשלמה את נדרי וגו' וכתיב את אבשלום הלכו מאתים איש קרואים והולכים לתומם ואמרינן בצטוה דירושלמי^(א) קרואים מדוד שעל דוד מלות דוד הלכו עמו אמר לו כתוב לי שילכו עמי אותן שנים שאבחר וכתב לו והיה מראה חותמו של דוד לשנים והולכים אחריו וכן לשנים אחרים עד שכיום מאתים וכולן ראשי סנהדראות הרי לב אצו ולז צ"ה. ולז אנשי ישראל דכתיב [שם] צרכי איש להשמעות וגו' וכתיב מי ישמיע שופט צדיק [שם] וכתיב ויגנוב אבשלום את לב אנשי ישראל: ואין **נחשוו גדול ממנו**. שהיה מלך. הרי מדה שמדד שנקצר אצו בגדולים וכו

צמדה מדדו לו שנקצר הוא בגדולים^(ב): מי לנו. לענין כבוד צבורה ליקצר בגדולים גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה שהוא גדול מישראל ואין בישראל גדול ממנו. הרי צמדה שמדד לקבור את יוסף ע"י גדול זה מדדו לו שאין גדול כצבדו קבור ממשוה שלא נתעסק בו אלא הקצ"ה: **גמ'** **נענינו מרה**. ע"י עיניו מרה צבוראו: **כי מה' הוא**. שחשק צאוטה אשה כדי להסגרות פלשתים: **והפסיו ויחד שמשוון מנפחה**. וירא שם אשה מצבות פלשתים ומיטב נעניו שמשוון. ומעשה של זו שצמנתת קודם למעשה של זו שבעוה: **סמילם קלקולו מיהא בעוה סוה**. דההיא דתמנתת לאו קילקול הוא כולי האי שלקחה לו לאשה ולא צא עליה צוות:

סדילדנה. עקרה. כמו אצני הר שנלדלו^(א): **מנא ידעה**. הלא כמה מצוים אמר לה קודם לכן ומאלתו שנתן לכן וקודם למה שנתן לה ודכתיב האחרונים שאמר לה שצדבר הזה היה כמו גדול אמת הן: **וסאלתהו**. לשון דוחק ומנוקה: **כשעם גמר ביאה**. תאוח האדם מרוצה: **דכרים האסורים לנוי**. משרת ענבים כגון נזיר ששרה ענבים בזנים ויש צהם טעם יין ללא נפקא מכל אשר יעשה מגופן היין (במדכד ו): **מנפסה**. מקום קציעות השן: **איוה לנדבר טמא**. לישא בת אל נכר: **כדבר טמא**. לחי החמור שאלתמלא הוא היה מת צלמא: **רוח ה'**. רוח נצואה ששרתה על יעקב: **מקשקשם לפניו**. לזווחו כאשר הולך:

הוחל

21. ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו ותשלח ותקרא לשרני 22. ותאמר פלשתים עליך שמשוון וחק משנתו ויאמר אצא בפעם בפעם ואנער והוא לא ידע כי הציקה ויקבע אלהים את המכתש אשר בלחי ויצאו מפנו מים וישת וקטב רוחו ויהי על כן קרא שמה עין הקורא אשר בלחי עד היום הזה: שופטים טו ט. 23. ויהי דן נחש עלי דרך שפופן עלי ארז הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור: בראשית מט יו 24. ויהי דן נחש עלי דרך שפופן עלי ארז הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור: בראשית מט יו 25. ויהי דן נחש עלי דרך שפופן עלי ארז הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור: בראשית מט יו 26. ויהי דן נחש עלי דרך שפופן עלי ארז הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור: בראשית מט יו 27. ותחל רוח יי לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול: שופטים יג כה 28. יהי דן נחש עלי דרך שפופן עלי ארז הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור: בראשית מט יו 29. פעמן זָבָב ורימון פעמן זָבָב ורימון על שולי המעייל קטבי: שמות כח לד 30. בין הקרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים ויהי נזיר מן הפסן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים: שופטים יג ה

מסורת הש"ס

(א) אר"י פ"ה, א) לקמן כח, א) ו"ל לצבות וי"א במשנה שנמשיות וכן נע"י אכל כחוספתא פ"ג אחת גנבות, (ד) רש"ל מ"ו, ט) ע"י מוס' לקמן י"א. ד"ה מרים, (ו) [מוספתא פ"ג, א) (ע"י מוס' מקוסת מגילה כ"א, ט) [כ"ד כז ו], ט) [סנהדרין ק"ו, א) [וע"ש פ"ט, א) [נפש"י שנע"י יש כאן סה"ד], ט) [מהלכ נה], ט) [מ"ב ה], ט) [מ"א ב, א) [פ"א ה"ח], ט) [ע"י מ"ו, א)

»»»

הגהות הב"ח

(א) במשנה ויסבו עשרה נערים ונשאי כלי יואב ויכו את אבשלום ולפי שגנב: (ב) שם ויקח יואב שלשה עשרים: (א) צמירא כמר ישירות עיניו אל: (ו) שם לקה צהוה תחילה מחילה: (ה) רש"י ד"ה ואין צמיו וכו' בגדולים דמי לנו וכו' שאין לנו גדול בכבוד קבורה ממשוה כל' והדיא:

»»»

מוסף רש"י

שלא להוציא לעו על מים המרים. משום דהוי אמר לה צללה כרשע את יריקן נופלת וגו' וסוף המס' נלוצו כדכך מטפסין דמתי וצמיה צמנה והדר ונפלה יריכה. לכן הולך להדיע מחלה שחשם כדכך מיטפסן יציקוה (לקסון כח). מקשקשת. כע"י צע"י (דה ח).

»»»

תוספות שאנץ

וכן מצינו בקין נתן עיניו באומה יתירה שנולדה עם הכל דשני תאומות נולדו עמו דכתיב את אחיו את הבל שני אחין ב' ריבויין. קרח על כהונה ונבלע. בלעם בממונו של בלק לקלל ישראל ונהרג בחיין שהלך לטול שכר כ"ד אלף שנפלו מישראל בעצתו. דואג אביר הרועים וגדול שבתלמידים היה ותקנא ברוח כדכתיב ונהג ראויה בן לישית בית הלחמי ואמר בהרדה בפ' חלק כל הפסוק הזה אמרו דואג ונבלע. הרע. ואחיותפל נתן עיניו במלוכה כדאמרינן ראה איש יוצאה מאמתו וכסבור שעתיד למלוך. ויחזו בממונו של נעמן ונצטרע אבשלום במלכות ונהרג אדניה באבשיג ונהרג ועווייהו בכהונה והצריע ורחה במצתו. ל"ה. גב לב אביו ולב בית דין פ"ה שאמר אלכה ואשלמה את נדרי. וכתיב ואת אבשלום הלכו מאתים איש ואי"ת (ואמר' בירושל' דסוטה) שעל ידי מצות דוד אביו הלכו עמו אמר לו כתוב לי שילכו עמי אלו שנים שאבחר וכתב לו והיה מראה חותמו של דוד לשנים והולכין וכן לשנים אחרים עד שכנס מאתים איש וכולן ראשי סנהדראות ויהי גב לב אביו ולב ב"ד. ל"ה: תחלת קלקולו מיהא בעוה היה. פ"ה והוא דתמנתת לאו קלקול הוא כולי האי שלקחה לו לאשה ולא בא עליה צוות. ל"ה. וכן איכא בירושלמי ואע"ג דגויה היתה שמה כביענה בא עליה אבל ההיא דעוה לא היה דרך נשוואין אלא דרך